

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

**ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
ЗБЕРЕЖЕННЯ АВТЕНТИЧНОСТІ
ТА РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ**

Матеріали науково-практичної конференції

22–23 червня 2018 року

Харків
«Друкарня Мадрид»
2018

І.М. Трубавіна,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

МОЖЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ-ВПО В НОВУ ГРОМАДУ

Проблема адаптації ВПО в приймаючій громаді є актуальною в контексті примирення, формування культури миру і розбудови соборної України в умовах військового конфлікту на Сході України. І від успішності адаптації дітей і дорослих в новій громаді буде залежати мир і добробут в нашій країні. Нас цікавлять можливості культурної адаптації дітей з числа ВПО в контексті інтеграції в нову громаду.

Але потрібно спочатку визначити проблеми дітей-ВПО в новій громаді. Так, діти-переселенці часто вважають, що їх не сприймають в класі та вважають винними в розпалюванні військового конфлікту. Ця проблема може супроводжуватися булінгом. До того ж, існує ще остракізм, кібербулінг, тролінг, хейзинг тощо в дитячому середовищі, приводом до яких є іншість дітей (в одязі, мові, звичках, субкультурі, освіченості, цінностях тощо) [1].

Дослідження щодо дітей-ВПО [2, с. 35] свідчать, що «діти є носіями певного культурного досвіду (світогляд, спосіб мислення, ставлення до часу, релігії, роботи, прекрасного тощо) того соціального середовища, частиною якого вони були. Їхня культурна адаптація відбувається в умовах соціальної та економічної нестабільності. Це накладає відбиток на їхню поведінку та взаємодію з місцевими в шкільному середовищі. Культурна дистанція між учнями з числа внутрішніх переселенців та місцевої більшості часто переростає в культурний шок для перших. Опитування вчителів, які працюють із дітьми-переселенцями, свідчать, що часто серед цих дітей спостерігається негативне ставлення, апатія, прихована агресія.

Проблеми непорозуміння у дітей в ЗНЗ виникають внаслідок того, що місцеві діти не розуміють і не відчувають того, з чим стикнулися діти-ВПО. Більш того, це не розуміють часто і вчителі та батьки інших учнів. І ставляться до дітей з числа ВПО як до звичайних – із типовими проблемами поведінки й соціалізації. Таким чином, можна виділити

такі проблеми дітей з числа ВПО: 1) типові вікові проблеми соціалізації; проблеми, які пов'язані з культурною та соціальною адаптацією в новій громаді й новому дитячому середовищі; 2) проблеми, які виникли внаслідок того, що діти були свідками війни і мають травматичний досвід та значні психологічні проблеми, які не розуміють мирні мешканці нового середовища; 3) проблеми, які пов'язані з сімейною ситуацією (психологічний, майновий стан батьків, втрата ними соціальних і професійних зв'язків, роботи, перекладання на дітей частини своїх турбот – догляд за молодшими дітьми, дідусями і бабусями тощо – в той час як діти мають свої проблеми і це додає їм навантаження і труднощів соціалізації); 4) проблеми, які пов'язані зі сприйняттям дітей із іншої місцевості в приймаючій громаді [4].

Усе це створює труднощі при адаптації (асиміляції) в новій громаді дітей із числа ВПО. Тому потрібна робота з формування культури миру і толерантності серед дітей з урахуванням їхніх вікових особливостей, популяризація цих напрямів у ЗМІ, культурних заходах, проведенні тижнів толерантності тощо. Цілком усунути з пам'яті дітей трагічні згадки неможливо, але метою працівників культури перш за все повинно бути повернення дітей до нормального образу життя, до дитинства. Це означає необхідність культурних заходів у мікрорайонах типу ігор, концертів, вікторин тощо. Доведено, що діти з родин ВПО менше залежать від шкільного оточення, більше від позиції батьків та атмосфери в родині (вибір джерела підтримки, місце комфортного перебування, потреба в спілкуванні тощо) [2, с. 31]. Тому робота працівників сфери культури з ними має бути спрямована на інтеграцію та адаптацію сімей в нове середовище, укріплення сімей і популяризацію сімейного образу життя, організацію сімейного дозвілля, його позитивного емоційного забарвлення тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бущо Д. Неуверенность, стыд и обиды: почему дети звонят на «горячую» линию 1 982 06.04.17 10:03 /http://update.com.ua/istorii_tag924/neuverennost-styd-i-obida-pochemu-deti-zvoniat-na-gorjachuiu-liniiu_n3485.

2. Звіт про результати проведення соціологічного дослідження «Вивчення соціально-психологічних потреб дітей шкільного віку, переміщених із зони проведення АТО» – 2016. www.dialogos.org.ua.

3. Психолог Ольга Черторицкая: Главная проблема детей переселенцев из Украины – это страх [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bel.ru/news/interview/2014/07/23/898859.html>.

4. Трубавіна І.М., Юр'єва К.А., Михайленко О.Л. Методичні рекомендації до організації факультативних заходів в школах з метою прищеплення гідності, миру та соціального консенсусу / за ред. І.М. Трубавіної. – Х.: Планета-Прінт, 2017. – 48 с.
